

GUIA DE PROTECCIÓ I SALVAGUARDA

Política de bon tracte cap als infants i adolescents
de la Fundació Bofill

Educació per canviar-ho tot

Contingut

Contingut	2
Introducció	3
Qüestions prèvies	3
Abast i àmbit d'aplicació	4
Equip de Code Club	4
Paper de les persones tutores, dinamitzadores i voluntàries en el foment del bon tracte	5
Codi de Conducta	7
Conductes desitjables	7
Conductes inacceptables	8
Ús d'imatges d'infants i adolescents	9
Accions per garantir la correcta prevenció, detecció i actuació en casos de conducta indesitjable	11
. ACTUACIONS PREVENTIVES	11
. DAVANT QUALSEVOL INDICI DE MALTRACTAMENT I/O ABÚS SEXUAL AMB INFANTS/ADOLESCENTS	13
Circuits d'actuació en casos de maltracte i/o abús	13
Definicions	18
Bibliografia Consultada	20
Annexos	21
Annex I: Relació d'annexos i pla de comunicació	22
Annex II: Responsables de la Salvaguarda del projecte de Code Club	23
Annex III: Intervenció per a professionals de l'educació no formal en infància i adolescència en cas de revelació de violència sexual.	24
Annex IV: Anàlisi de Riscos de Code Club	29
Annex V: Declaració Responsable d'obligada signatura per l'equip de Code Club	31

Introducció

Qüestions prèvies

El punt de partida d'aquesta **Guia de Salvaguarda** consisteix en respondre correctament a les necessitats de cura, protecció, educació, respecte, empatia i vinculació afectiva dels infants i adolescents participants als projectes **de la Fundació Bofill**.

En aquesta línia, la **Política de Salvaguarda** de la Fundació Bofill persegueix els següents objectius:

- Generar espais de protecció i bon tracte de la infància i l'adolescència.
- Assegurar que tot el personal (contractat, col·laborador i voluntari) del projecte rep la capaciació, comprèn, accepta i recolza el compliment de les seves responsabilitats pel que fa al bon tracte dels menors.
- Garantir que el projecte té procediments clars i rigorosos per a prevenir i actuar davant de situacions de maltractament, d'abús o violència sexual contra els infants i adolescents.
- Facilitar el procés de detecció de les situacions de maltractament o abús sexual que poden patir els infants i adolescents que assisteixen a les activitats dels projectes.
- Facilitar la comunicació i notificació dels supòsits de sospita o certesa de situacions de maltractament o abús sexual infantil.
- Vetllar per la no vulneració dels drets dels infants i adolescents.

La finalitat d'aquest document és definir el marc en el que s'estableixen les relacions entre el personal professional i voluntari dels projectes de la Fundació Bofill i els infants i joves participants dels projectes. Per definir aquest marc s'ha pres com a referència la Convenció dels Drets de la Infància, així com la Llei Orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral de la infància i l'adolescència vers la violència.

Abast i àmbit d'aplicació

Actualment, la **Fundació Bofill** disposa d'un únic projecte que intervé directament amb infants menors a través de personal voluntari o professional: **el projecte Code Clubs**. És per aquest motiu que **la present guia està enfocada específicament en la seva aplicació en el marc del projecte i les persones que hi estan vinculades**.

Per tant, aquesta guia és **d'obligada lectura i aplicació** per a tot el personal, contractat, col·laborador o associat i voluntari, del projecte de Code Club. Degut a la naturalesa específica de les tasques d'acompanyament educatiu per part de determinats perfils de l'equip, la guia es centra especialment en aquelles persones que, sistemàticament, tenen intervenció directa amb els infants i joves: **les persones dinamitzadores contractades o voluntàries**.

En cap cas, això exclou a la resta de l'equip de Code Club del compliment de les indicacions de la present guia i del codi de conducta que se'n desprèn, que és un deure compartit i inexcusable.

Equip de Code Club

L'equip humà del projecte es circumscriu al **personal contractat per la Fundació Bofill i a les persones associades o voluntàries que participen de**, sigui directament en contacte o no amb infants i/o adolescents, incloent a la persona delegada de protecció i salvaguarda.

Per tant, la política de salvaguarda d'aquesta guia s'aplica als principals perfils implicats en el projecte, que són:

Personal contractat:

- **Delegada de protecció i salvaguarda:** adopta les mesures cautelars i provisionals que siguin necessàries per a la salvaguarda dels Drets fonamentals de la Infància i l'Adolescència i la seva protecció integral vers el maltractament, la violència i l'abús, en el marc del projecte de Code Club de la Fundació.
- **Direcció del projecte:** és responsable d'assegurar que s'assoleixen els objectius de Code Club en relació tant a la implementació com a l'avaluació del projecte.
- **Tècnics/es d'Acompanyament a Centres (TAC):** acompanyen als centres educatius en els que s'implementa el projecte, realitzen el seguiment de les accions i assessoren i coordinen a tots els agents implicats (docents, dinamitzadors/es voluntariat, etc.).
- **Dinamitzadors/es:** realitzen la dinamització dels espais, acullen i seleccionen al voluntariat, es coordinen amb el centre educatiu i les famílies, i dissenyen activitats per al voluntariat, alumnat i famílies.

Personal associat o voluntari:

- **Voluntaris/àries:** participen de la dinamització de les sessions juntament amb el dinamitzador/a, una hora i mitja (aproximadament) a la setmana i amb caràcter voluntari.

Centraran la seva tasca en l'acompanyament als infants ajudant a la dinamització de les sessions d'una manera més personalitzada.

Paper de les persones tutores, dinamitzadores i voluntàries en el foment del bon tracte

La **persona dinamitzadora/voluntària** juga un paper clau per tal de fomentar el bon tracte amb els infants i adolescents amb els quals realitza activitats presencials i directes en l'àmbit de l'educació no formal, com és el cas dels programes de Code Club.

És la persona que es vincula directament a l'acompanyament i aprenentatge dels infants i adolescents de Code Club, pel que ha de conèixer els elements i situacions als que fa referència la Guia de Salvaguarda, en relació a la prevenció del maltractament, violència i abús, així com també què implica el bon tracte.

En relació a la política de salvaguarda, part del seu **rol en el marc de Code Club** és:

1. Ser referent positiu pels infants i adolescents en el marc del projecte des de l'exemplaritat:

- Establint relacions d'acceptació, empatia, suport i respecte amb els infants i adolescents, a través de vincles de confiança on la comunicació sigui oberta.
- Facilitant models de relació sans amb coherència educativa, marcant els límits i alhora acceptant crítiques i postures divergents.

2. Protegir i promoure l'interès superior del menor perquè la seva dignitat sigui sempre respectada:

- Observar els infants i joves sistemàticament en diferents moments i contextos: a les activitats dirigides, a les sortides després de l'activitat, en les seves relacions amb les persones adultes i entre iguals, en avaluar la seva presència (roba, cops i ferides, estat físic general, estat emocional), etc.
- Controlar la seva assistència i les absències justificades o no, per tal de conèixer i detectar aquelles situacions de risc o desemparament quan no tenen les seves necessitats bàsiques més cobertes.

3. Donar suport davant d'una possible revelació de situació d'abús per part de l'infant i/o adolescent:

- Davant qualsevol situació de maltractament i abusos sexuals, la persona tutora/dinamitzadora/voluntària ha d'escoltar l'infant i/o l'adolescent, no qüestionar-lo, creure'l i donar-li tot el suport que necessita, sense incórrer en promeses ni compromisos que no li pertoquen.
- 4. Estar informada sobre els mecanismes i mesures de prevenció del maltractament, l'abús i la violència contra la infància i l'adolescència que preveu i estableix el propi projecte i, davant de la detecció o sospita d'una situació d'abús o de maltracte, notificar-ho a través dels circuits establerts:**
- La persona dinamitzadora/voluntària, com qualsevol professional, té l'obligació social, ètica i legal d'actuar en els casos de maltractament que conegui, segons la Llei orgànica 1/96 de protecció jurídica del menor i la Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.
 - A tal efecte, aquesta guia especifica els circuits específics de notificació immediata en cas de sospitar o detectar alguna situació d'abús o maltracte.

Codi de Conducta

El codi de conducta recull totes aquelles conductes que des de Code Club es defineixen com a **desitjables i apropiades i que es volen promoure**. Inclou també les conductes condemnable, que s'evitaran i es comunicaran immediatament en cas de presenciar-les o de conèixer-ne l'existència. Aquestes últimes seran rebutjades, sancionades i reportades a les autoritats competents per part de l'entitat.

Conductes desitjables

A continuació, es recullen les **conductes desitjables** en el tracte a la infància i adolescència que es promouen i esperen de tot l'equip de Code Club:

- **Tractar amb respecte a tots els infants i adolescents**, amb independència del seu origen ètnic, idioma, religió, opinió, origen nacional o social, posició econòmica, de que tinguin necessitats educatives específiques o qualsevol altra condició ja sigui dels infants i adolescents o de la seva família.
- **Proporcionar un ambient inclusiu, segur i de bon tracte per a tots els infants, adolescents i famílies**, sigui quina sigui la seva composició, permetent i fomentant el diàleg sobre els seus drets i les seves preocupacions. Això inclou:
 - Ensenyar i promoure els drets i els deures de la infància i adolescència.
 - Sempre que sigui possible consultar l'opinió d'infants i adolescents en la presa de decisions que els afecten, creant els espais propicis en els que puguin expressar-se i fomentar la seva participació activa a la comunitat.
 - Reconèixer la individualitat de cada infant i adolescent, enfortint les seves potencialitats, l'autoconcepte i l'autoestima.
 - Generar vincles que promoguin la confiança, l'afecte i l'empatia dels infants i adolescents.
 - Fomentar un ambient positiu i col·laboratiu on els infants es recolzen i aprenen els uns dels altres.

- Garantir la intimitat i privacitat de cada infant i adolescent.
- Saber utilitzar els límits necessaris per a evitar conductes ambigües.
- Ser conscient del que és el contacte físic adequat, i només participar d'aquest contacte amb el consentiment del nen.
- **Crear una cultura de bon tracte entre infants i adolescents** per a que es respectin entre sí i esdevinguin agents de bon tracte a la seva comunitat.
- **Complir i fer complir les lleis en matèria de protecció de la infància.**
- Animar els nens a experimentar amb la creació digital, a equivocar-se i treure lliçons positives dels seus errors.

Conductes inacceptables

A continuació es recullen les **conductes no desitjables** que no tenen cabuda entre les persones que formen part de la Fundació Bofill:

- Fer ús de càstigs verbals o físics contra dels infants i adolescents, ni amenaçar amb fer-ho.
- Tractar de forma negligent, en qualsevol de les seves formes, als infants o adolescents.
- Tenir comportaments que poguessin influir negativament en els infants i adolescents o constituir un mal exemple (fumar, prendre begudes alcohòliques, consum de substàncies en l'àmbit professional i/o en el recinte de treball).
- Emprar un llenguatge o tenir un comportament ofensiu, discriminatori, degradant, abusiú o d'indole sexual quan es parli en presència d'infants o adolescents.
- Fer qualsevol tipus d'insinuació d'indole sexual.
- Intervenir en accions que l'infant i/o l'adolescent és capaç de fer per si mateix, com netejar-se, desvestir-se, cuidar la seva higiene personal, anar al lavabo, etc.
- Sotmetre als infants a qualsevol tipus de maltractament psicològic, denigrant o vexatori com insultar, humiliar, burlar-se, ridiculitzar davant d'altres o intimidar, entre altres.
- Abraçar, acariciar o besar als infants o adolescents de forma inadequada, freqüent o focalitzada cap al mateix infant i/o adolescent.
- Oferir diners, béns o serveis (tinguin o no finalitats concretes abusives).

- Trobar-se amb infants o adolescents que participen en activitats de l'entitat fora de l'horari laboral o bé de l'horari del propi voluntariat, exceptuant en casos de residència en el mateix entorn, sigui una conseqüència de la vida familiar o social, o hagi altres motius justificats.
- Facilitar el correu electrònic personal o el número de telèfon personal als infants i/o adolescents que participen dels nostres programes i activitats.
- Compartir dades dels infants i/o adolescents participants amb terceres persones no vinculades a l'organització.
- Utilitzar les xarxes socials per a contactar, accedir, sol·licitar o oferir amistat a infants i/o adolescents involucrats.
- Invitar als infants i/o adolescents al propi domicili o acompanyar als infants i/o adolescents al seu.
- Abusar físicament i sexualment de cap infant o adolescent.

Ús d'imatges d'infants i adolescents

Quan es fotografii, es gravi o s'utilitzin imatges d'infants i adolescents en el context del projecte, s'ha de garantir:

- L'obtenció del consentiment informat signat per part dels seus pares o tutors legals **abans** de ser gravats o fotografiats. En el consentiment informat haurà d'explicar-se l'ús que se li donarà a les imatges que se'n registren. Independentment que la família o tutors legals hagin donat consentiment, cal respectar si l'infant o l'adolescent manifesta la seva voluntat de no ser gravat o fotografiat.
- Que les fotografies o vídeos que se'n registren projectin una imatge positiva, respectuosa i digna dels infants i adolescents.
- La censura de perspectives que puguin descriure a les persones, situacions o llocs de forma sensacionalista i estereotipada.
- El tractament dels infants i adolescents com agents actius de canvi i no com a subjectes passius i receptors d'una acció.
- Que el contingut fotogràfic o audiovisual serà esborrat del mòbil o dispositiu fotogràfic emprat, un cop sigui compartit amb l'Equip de Comunicació del projecte. En cap cas es podrà

compartir aquest material a persones fora del projecte, atenent a totes les garanties previstes en la política de drets d'imatge de la Fundació Bofill (<https://fundaciobofill.cat/avis-legal>).

Accions per garantir la correcta prevenció, detecció i actuació en casos de conducta indesitjable

Tot el personal de Code Club coneix i es compromet a actuar segons les directrius de la present **Guia de Salvaguarda**.

A més a més, per a complementar la guia, s'han definit una sèrie **d'actuacions preventives**, per evitar que es doni situacions indesitjables, així com **circuits interns de notificació i actuació** en cadascuna de les situacions de sospita o confirmació d'abusos o maltracte. Són les següents:

ACTUACIONS PREVENTIVES

Cultura de tolerància zero

- ✓ Normes internes clares i sense excepcions per reduir les situacions de risc a tot el personal implicat, contractat, col·laborador o voluntari: entrega de la guia de salvaguarda, capaciació ad hoc i signatura del compromís d'aplicació i acús de rebuda.
- ✓ Acomiadament de personal contractat, interrupció de la col·laboració del personal associat o expulsió del personal voluntari si es vulneren les normes, així com notificació immediata a les autoritats legals i judicials pertinents.
- ✓ Reducció de situacions de risc en les activitats del projecte: anàlisi de riscos (revisat anualment) i presa de mesures preventives per minimitzar el risc en cada programa.

Circuit de comunicació

-
- ✓ Sospites o accions confirmades (veure desglossat de circuits interns de comunicació).
 - ✓ Creació del delegat/ada de protecció en abusos: Carles Nieto (Direcció del Projecte de Code Club).
 - ✓ Creació del correu específic salvaguadacodeclub@fundaciobofill.org on centralitzar totes les comunicacions referents a la salvaguarda dels infants.
 - ✓ Revisió constant i actualitzada de totes les situacions que es comuniquin.
 - ✓ Recordatoris periòdics del reglament intern a tot l'equip implicat.
 - ✓ Accions de coneixement de la política de salvaguarda del projecte a tot el personal:
 1. Aquest protocol de prevenció.
 2. El codi de conducta recollit en aquest protocol.
 3. El circuit de comunicació de conductes no desitjades.
 - ✓ Es posarà a disposició dels centres educatius participants al projecte la present guia i el correu electrònic de comunicació i denúncia (salvaguadacodeclub@fundaciobofill.org). Si el centre educatiu així ho desitja podrà també fer arribar a la Fundació Bofill el seu propi protocol de salvaguarda.

Detecció

- ✓ Tipificar les situacions de risc.
- ✓ Comprometre el màxim de persones en la detecció de situacions de risc.
- ✓ Revisar els criteris de selecció de personal contractat o voluntariat.

Capacitació

- ✓ Formar als equips en el sistema de prevenció.
- ✓ Formar les noves incorporacions, voluntaris/àries o personal laboral en l'ús del sistema de prevenció.

DAVANT QUALSEVOL INDICI DE MALTRACTAMENT I/O ABÚS SEXUAL AMB INFANTS/ADOLESCENTS

- ✓ **Informar** de la situació a la persona o persones explicitades en el circuit de comunicació de conductes no desitjades.
- **Si és evident** que s'ha produït un maltractament o abús sexual, la direcció de l'entitat es posarà immediatament en contacte amb el servei sanitari o l'hospital de referència de la zona per tal de prendre les mesures que correspongui i traslladar l'infant o adolescent al centre hospitalari.
- Alhora, també s'informarà al **centre educatiu** del menor per a alinear-se amb els protocols de salvaguarda ja existents al centre i mantenir una coordinació fluida.
- Tot aquest circuit s'activarà com a màxim en les següents **24 hores** posteriors a la detecció.

Circuits d'actuació en casos de maltracte i/o abús

Si hi ha indicis que s'ha pogut produir una situació abusiva cap a un/a infant del projecte de Code Club, dins o fora l'activitat, serà necessari **activar uns circuits d'actuació de manera obligatòria i actuar seguint els següents criteris:**

- **Criteri de MÍNIMA INTERVENCIÓ NECESSÀRIA:** els adults que fan l'acompanyament d'un cas no han d'investigar-lo, fer preguntes ni decidir si el testimoni és vertader o fals. Han d'actuar seguint les recomanacions del protocol sense excedir-se de les seves funcions.
- **Criteri de DISCRECIÓ:** vol dir que no tothom que participa en les activitats o en el projecte ha de ser coneixedor de la situació detectada, o dels noms i cognoms de les persones afectades, sinó que hi ha d'haver unes persones que seran les encarregades de gestionar les accions que s'han de dur a terme per garantir la protecció de l'infant.
- **Criteri de TRANSPARÈNCIA:** apel·la a la necessitat de comunicar tot allò del que s'és coneixedor, oferint informació i acompanyament a les famílies i a les persones afectades, a mesura que avança la gestió del cas. També implica que no hem de mentir a l'infant i hem de poder respondre a les preguntes que ens faci amb sinceritat. A més, li hem de poder explicar què passarà, almenys en un curt període de temps (per exemple, "ara els hi comunicaré als teus pares i és possible que vinguin al centre").

Basat en aquests criteris, s'han definit **tres situacions** que poden succeir en el marc del projecte:

- **Situació 1.** Indici que un infant o adolescent està patint aquesta situació en el seu entorn familiar o de confiança. Relat de situacions viscudes fora de les activitats del projecte de Code Club.

- **Situació 2.** Indici que un infant o adolescent està patint una situació d'abús sexual o un altre maltractament per un altre infant o adolescent de Code Club i/o del centre escolar.

- **Situació 3.** Indici que un infant o adolescent està patint una situació de maltractament o d'abús sexual infantil per part d'algun membre de l'equip de Code Club i/o del centre educatiu.

Situació 1. Indici que un infant o adolescent està patint aquesta situació en el **seu entorn familiar o de confiança**. Relat de situacions viscudes fora de les activitats del programa de suport educatiu.

Circuit:

1 **Persona,
dinamitzadora o voluntària**

Comunica al/la **TAC** la situació per via directa i informal (telèfon o missatgeria) i per via formal a través del registre d'incidències.

2 **Tècnic
d'acompanyament (TAC)**

Rep la informació i fa una primera valoració. Comunica a la **delegada de protecció**, les actuacions fetes a través del registre d'incidències. Alhora, el/la **TAC informa a l'escola de la situació**.

3 **Delegada de protecció
+ Direcció**

Valorarà el grau de gravetat de la situació i determinarà les actuacions corresponents tenint en compte la comunicació amb els diferents agents (centre educatiu, família, infant). Informarà a la **direcció del projecte pels canals que consideri**.

Important: **Si és evident** que s'ha produït un maltractament o abús sexual, els passos 2 i 3 s'unificaran i la persona que té la certesa de la conducta indesitjada notificarà al TAC + Delegada de protecció + Direcció de projecte alhora.

La direcció es posarà immediatament en contacte amb el servei sanitari o l'hospital de referència de la zona per tal de prendre les mesures que correspongui i traslladar l'infant o adolescent al centre hospitalari. També contactarà amb el centre educatiu del menor.

Temporalitat: Tota aquesta cadena de comunicació ha de donar-se en les 24 hores posteriors a la detecció de la situació.

Situació 2. Indici que un infant o adolescent està patint una situació d'abús sexual o un altre maltractament per un altre infant o adolescent de Code Club i/o del centre escolar.

Circuit: ▼

1 Persona dinamitzadora o voluntària

Comunica al/la **TAC** la situació per via directa i informal (telèfon o missatgeria) i per via formal a través del registre d'incidències.

2 Tècnic d'acompanyament (TAC)

Rep la informació i fa una primera valoració tenint en compte la gravetat. Comunica a la **delegada de protecció** les actuacions fetes a través del registre d'incidències. Alhora, el/la TAC **informa a l'escola de la situació**.

3 Delegada de protecció

Valorarà el grau de gravetat de la situació i determinarà les actuacions corresponents tenint en compte la comunicació amb els diferents agents (centre educatiu, família, infant). Informarà a la **direcció del projecte** pels canals que consideri.

4 Direcció

Rep la informació, valora i fa seguiment de les actuacions corresponents.

Important: **Si és evident** que s'ha produït un maltractament o abús sexual, els passos 2, 3 i 4 s'unificaran i la persona que té la certesa de la conducta indesitjada notificarà al TAC + Coordinació de Programa + delegada de protecció + Direcció de projecte alhora.

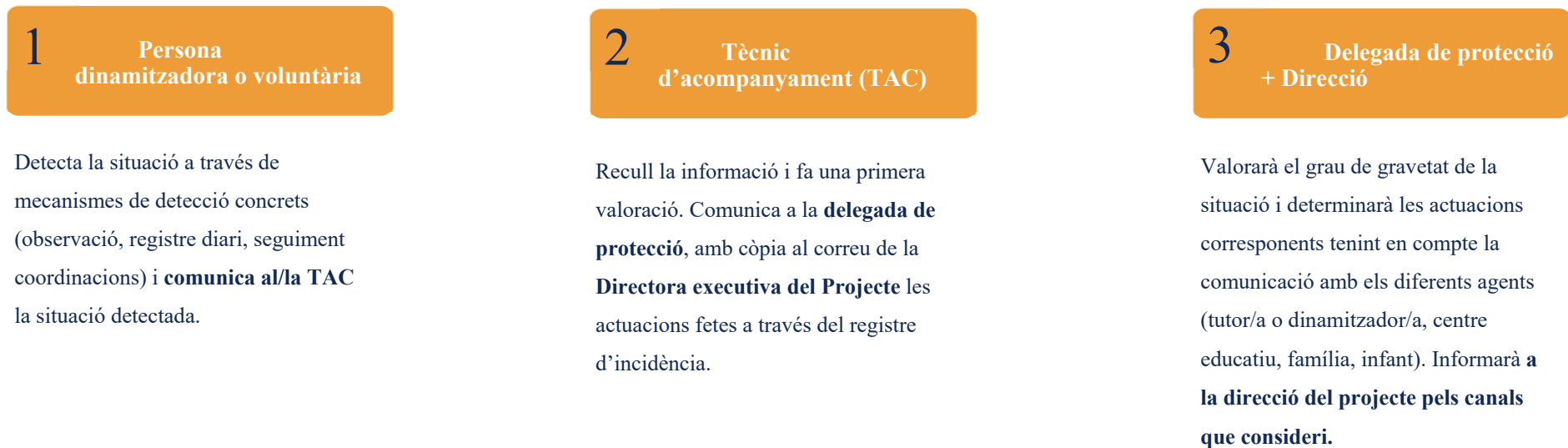
La direcció es posarà immediatament en contacte amb el servei sanitari o l'hospital de referència de la zona per tal de prendre les mesures que correspongui i traslladar l'infant o adolescent al centre hospitalari. També contactarà amb el centre educatiu del menor.

Temporalitat: Tota aquesta cadena de comunicació ha de donar-se en les 24 hores posteriors a la detecció de la situació.

Situació 3. Indici que un infant o adolescent està patint una situació de maltractament o d'abús sexual infantil per part d'algun membre de l'equip de **suport educatiu i/o del centre educatiu.**

Circuit:

Important: **Si és evident** que s'ha produït un maltractament o abús sexual, la direcció es posarà immediatament en contacte amb el servei sanitari o l'hospital de referència de la zona per tal de prendre les mesures que correspongui i traslladar l'infant o adolescent al centre hospitalari. També contactarà amb el centre educatiu del menor.

Temporalitat: Tota aquesta cadena de comunicació ha de donar-se en les 24 hores posteriors a la detecció de la situació.

Definicions

- **Infants i adolescents:** qualsevol persona menor de 18 anys.
- **Protecció Infantil:** aquelles responsabilitats que la Fundació Bofill emprèn per defensar i garantir el benestar d'infants i adolescents de tots aquells danys i perjudicis que puguin rebre, siguin intencionats o no. Aquesta responsabilitat implica a totes les persones adultes i inclou l'execució de mesures i procediments que permetin generar un entorn de seguretat lliure de qualsevol forma de violència, abús, negligència o explotació.
- **Bon tracte infantil¹:** la Fundació Bofill entén el bon tracte com les interaccions amb infants i adolescents que promouen la seva dignitat i afavoreixen el seu desenvolupament i benestar en un entorn segur i protector. El bon tracte inclou (però no es limita a): el reconeixement, el respecte, l'empatia, la comunicació efectiva, la interacció igualitària, i la capacitat de resoldre conflictes pel desenvolupament d'infants i adolescents.
- **Abús/maltractament físic:** danys físics reals o potencials perpetrats per una altra persona. Pot incloure pegar, sacsejar, empènyer, enverinar, ofegar o cremar. Els danys físics poden ser causats per qualsevol persona i pot (o no) provocar símptomes (visibles o no) o pot induir deliberadament a una malaltia a l'infant i/o adolescent.
- **Abús sexual:** forçar o persuadir a un infant i/o adolescent per a que participi en activitats sexuals que ell o ella no comprèn totalment o parcialment o té una escassa capacitat d'elecció i d'exercir lliurement el seu consentiment. Això inclou (però no es limita a): violacions, sexe oral, penetració o no penetració, masturbacions, petons, fregaments o tocaments. També pot incloure induir a infants i adolescents a produir imatges sexuals, mirar activitats sexuals i animar a infants que es comportin de
- formes sexuals inapropiades, sobretot en aquelles situacions en les que hi ha una relació de responsabilitat, confiança i/o poder d'un adult o un igual respecte un altre infant o adolescent.
- **Tractament negligent:** fracàs en la tasca de cobrir les necessitats bàsiques físiques i/o psicològiques d'un infant i/o adolescent. Inclou el fracàs per supervisar i protegir apropiadament als infants de possibles danys per a viure/treballar de forma segura.

¹ Definició extreta de la política de protecció de la infància de la Fundació Educo

- **Maltractament emocional:** Els actes emocionalment abusius inclouen (però no es limiten a): degradar, humiliar, intimidar, amenaçar, espantar, discriminar per raons d'edat, gènere, origen i/o religió, ridiculitzar i altres formes de tractament hostil o de rebuig no físiques.
- **Violència contra els infants i adolescents:** ús deliberat de la força física o el poder que causi o tingui moltes probabilitats de causar lesions, danys psicològics, trastorns del desenvolupament o privacions i inclús la mort. La diferència amb el maltractament radica en la intensitat i la freqüència.
- **Maltractament institucional:** vulneració dels drets i dignitat de l'infant i/o adolescent, produït per l'actuació institucional (normativa, programa, procediment) o per l'actuació individual d'un professional en el marc de la institució, que comporti abusos, negligència i detriment de la salut, la seguretat, l'estat emocional, el benestar físic i la correcta maduració. S'inclou la falta d'agilitat en l'adopció de mesures i recursos per a protegir a l'infant i/o adolescent.

Bibliografia Consultada

- Protocol d'abordatge dels abusos sexuals infantils i altres maltractaments, Escoltes catalans.
- Protocol de prevenció dels abusos sexuals i altres maltractaments en l'àmbit de l'educació en el lleure, Departament de Treball d'Afers Socials i Famílies, Generalitat de Catalunya, i Vicky Bernadet.

Annexos

Annex I: Relació d'annexos i pla de comunicació

A continuació trobareu els diferents annexos, amb la indicació de les professionals i/o persones voluntàries del projecte de Code Club que han de conèixer aquests documents per actuar davant d'una situació de sospita de maltractament.

	Direcció de projecte	Cap de programa	TAC - Tècnic/a d'Acompanyament a Centres	Dinamitzadores	Voluntariat
Annex II: Responsables de la Salvaguarda del projecte de Code Club	X	X	X	X	X
Annex III: Intervenció per a professionals de l'educació no formal en infància i adolescència en cas de revelació de violència sexual	X	X	X	X	X
Annex IV: Anàlisi de Riscos de Code Club	X	X	X	X	X
Annex V: Declaració Responsable d'obligada signatura per tot l'equip de Code Club	X	X	X	X	X

Annex II: Responsables de la Salvaguarda del projecte de Code Club

Segons els circuits d'informació definits en el present document, es designen les següents **persones responsables** mencionades en els circuits de notificació i acció:

- Delegada de Salvaguarda: Carles Nieto cnieto@fundaciobofill.org
- Direcció Estratègica del Projecte: Héctor Gardó hgardo@fundaciobofill.org
- Correu d'incidències salvaguadacodeclub@fundaciobofill.org

La Política de Salvaguarda s'estableix per un període de temps indefinit, tot i que anualment la seva informació s'anirà actualitzant.

Les persones responsables elaboraran cada any un **informe** que reculli:

- Les accions preventives implementades.
- Les incidències succeïdes durant l'any.
- Les accions correctives emprades.

Aquest informe es dirigirà a la Directora de l'Àrea de Programes de la Fundació Bofill, Fathia Benhammou, qui prendrà les decisions que consideri oportunes en el marc de la institució.

Annex III: Intervenció per a professionals de l'educació no formal en infància i adolescència en cas de revelació de violència sexual²

Què és la revelació o verbalització de violència sexual.

La revelació o verbalització es dona quan un infant o adolescent **expressa o manifesta que ha patit una situació considerada violència sexual, és a dir, que ha patit sobre el seu cos conductes de caràcter sexual** com tocaments, petons, masturbació, penetració, etc., o ha estat obligat a veure conductes sexuals (per exemple visionar pornografia) i/o obligat a dur a terme conductes per a la satisfacció sexual d'una altra persona (tocaments, petons, masturbació, fel·lació, enviament de fotografies del seu cos o dels seus genitals, etc.), entre moltes altres conductes considerades dins el ventall de les violències sexuals.

Si estem davant d'una revelació és perquè l'infant o adolescent ens ha escollit, i això vol dir que **té la confiança suficient en nosaltres per revelar-nos una situació violenta que ha guardat com a “secret”**, i creu que podem donar-li suport per avançar en l'acabament o trencament d'aquesta situació o, també, per començar a recuperar-se.

Per què és important el testimoni de l'infant?

Un aspecte molt important després de la revelació és, sens dubte, la salut mental de l'infant. No obstant això, la majoria de delictes sexuals contra infants i adolescents es produeixen en la intimitat de la família i els cometem persones de confiança. En menor proporció, passen en un context no tan íntim, però conegut (escola, activitats extraescolars, veïnat, amistats, centre religiós, espais de lleure, etc.). Aquesta clandestinitat associada als delictes sexuals implica que, **en nombroses ocasions, l'única prova sigui el testimoni del mateix infant.**

Som conscients que el sistema judicial pot ser lent, victimitzant i no estar sempre adaptat a les necessitats dels infants. Tanmateix, és el mitjà per obtenir-ne la declaració. Per tant, és important que, **en la mesura que puguis, s'intenti de garantir la mínima contaminació possible del seu record.**

A què ens referim quan diem “intervenció” en aquests casos.

²Intervenció en infància i adolescència en cas de violència sexual per a professionals de l'educació no formal (extret de la guia “i tu, saps com preguntar-me?” del Departament de Justícia i de la “guia d'acompanyament i bon tracte a l'alumnat” del Departament d'Educació i del Departament d'Igualtat i feminismes)

- Qualsevol professional de l'educació no formal que atén a la infància pot preguntar i explorar un nen/nena o adolescent si té la sospita o sap que ha patit violència sexual?

NO, per preguntar i explorar es requereix una formació molt especialitzada i contínua, amb amplis coneixements en la matèria, que permetin de dur a terme bones entrevistes forenses amb infants i adolescents víctima de violència sexual.

Per això, com a professional que treballes en l'atenció a infants i adolescents et demanem que, en cas que sospitis d'aquesta situació o ho descobreixis, tinguis prudència i segueixis els protocols establerts dins del marc del projecte de Code Club de la Fundació Bofill.

- Llavors, no hi podem contribuir gens?

SÍ i molt. Perquè aquesta realitat social és un tema que s'ha d'abordar des de la família, l'escola, l'àmbit sanitari, policial i a tota la societat en conjunt. Escoltar amb atenció i tenir una actitud col·laboradora contribueix a fer que els infants tinguin més seguretat i se sentin més protegits i importants. Per això no necessites indagar en els detalls de la violència sexual, abús, maltractament i/o discriminació viscuda, simplement escolta i dona suport. Després, actua seguint els protocols establerts que detallem a continuació.

Intervenció durant una revelació

Com he d'actuar?

1. Mantingues la calma i el control de les emocions. Respira, relaxa el cos i concentra't a escoltar activament.
2. Creu el testimoni, ja que no et correspon a tu d'emetre cap judici per decidir si ha passat o no això que et revela.
3. Agraïx la confiança que t'ha fet per haver-ho explicat i reconeix-ne la valentia, ja que comunicar una situació tan complexa ha pogut representar un gran esforç per part seva. Intenta de dir-li frases com: "Gràcies per haver-m'ho explicat, has estat molt valenta. Gràcies per haver confiat en mi i explicar-m'ho".
4. Respon a les seves preguntes, si les té, de manera senzilla i curta. No li donis gaire informació de cop si no te la demana. Si no pots respondre alguna cosa perquè la desconeixes, digues-li-ho amb normalitat i fes-li saber que buscaràs la resposta. Prova de dir-li frases com: "Això que em preguntes ara no ho sé, però intentaré de buscar la resposta tan ràpid com pugui i t'ho diré".
5. Recull la revelació de manera tan textual com puguis. T'hi pot ajudar apuntar-ne les paraules en un paper i és important que li facis saber que en prens nota per poder recordar bé el que explica. Cal tenir en compte que l'infant o adolescent està en una situació de màxima vulnerabilitat per això, explicar-li què fem li donarà seguretat i confiança.

Com he d'actuar?

6. Demana-li com se sent ara, i sobretot, què necessita. Respecta'n la intimitat personal i demana-li si vol una abraçada o bé si s'estima més que li deixis espai. En el cas específic de fets relacionats amb la violència sexual, les persones necessiten distanciar-se'n per sentir-se més còmodes i menys aclaparades físicament. Confirma l'estat emocional que transmet ara, sense posar-hi paraules, però fent-li arribar que té tot el dret de sentir-se així.
7. Procura de comprendre'n el malestar i patiment, si el té.
8. Cal tenir en compte l'edat i la maduresa de l'infant que ens està donant aquest testimoni, per respectar el seu ritme. Tanmateix, cal explicar-li de forma comprensible i adaptant el llenguatge utilitzat i els aspectes formals, que aquella situació és un delictes i que s'ha de comunicar a les autoritats pertinents perquè s'actuï i es posi fi a la situació. Explicarem que nosaltres com a persones professionals, estem obligades a comunicar el seu cas per assegurar la seva protecció i integritat perquè no es torni a repetir la mateixa situació. També li direm que això es farà amb la màxima cura i respecte, d'acord amb les seves necessitats i que buscarem la manera de donar-li el suport que necessiti i que no està sol/a. Nosaltres hem de comunicar el que ha passat per tal de protegir-lo/la i ajudar-la.
9. Transmet expectatives realistes davant la situació. Es pot verbalitzar que això és violència que ningú mereix patir-la, que no existeixen motius que la justifiquin, que són situacions complexes però que hi ha sortida, que hi ha alternatives o que es farà el que calgui per donar-li suport o activar els suport professionals necessaris. És important comunicar-li que no té la culpa de res del que ha passat.
10. Un cop acabada la revelació, transmet la informació a la persona de referència (tècnic/a d'acompanyament) del teu equip per iniciar les accions que corresponguin.
11. Després, caldrà protegir al màxim totes les dades de l'infant o adolescent i evidentment no facilitar les dades als mitjans de comunicació cap informació al respecte, tot preservant la intimitat i integritat de l'afectat/da i els seus familiars. Només ha de conèixer la informació les persones que es defineixen en el circuit i les que han acollit la revelació.

Com NO he d'actuar?

1. No demanis per què ho explica ara i no ho ha dit abans, no qüestionis el relat.
2. No fer preguntes, perquè, si no saps com ho has d'abordar, podries interferir en la seva memòria introduint elements que no són veritat. No demanis detalls ni aprofundeixis en el relat, ja que podries interferir en el seu record.
3. No obligar a l'infant a expressar les emocions en aquell moment, respecta el seu estat d'ànim actual.
4. No fer comentaris despectius sobre l'agressor, ni el justifiques perquè no saps quin vincle hi ha pogut crear i podries afavorir un sentiment de culpa més intens.
5. No fer promeses, per exemple, "tot se solucionarà, les altres persones ho entendran".

6. No dir que li guardarem el secret o que no ho comunicarem.

7. No utilitzar elements que generin por i/o alarmisme: denúncia, presó, detenció, policia. Tampoc és el moment d'explicar-li què li pot passar a l'agressor.

8. Cal tenir cura de no generar un efecte negatiu. Pot ser que l'infant encara no sigui conscient que el que ha patit té una dimensió molt dolorosa i nosaltres no hem d'espantar-lo ni molt menys renyar-lo pel que ens està dient.

I després de la revelació, què faig amb la informació que he rebut de l'infant?

Quines passes cal seguir?

Com deus saber, els contactes i interaccions sexuals entre una persona major d'edat i un nen, una nena o adolescent són delictes i, en cas de sospitar-ne o saber que es produeix aquesta situació, tens l'obligació de denunciar-ho.

Hi ha diversos canals per fer la denúncia.

En el context del projecte de Code Club, hi ha un protocol i circuit a seguir per tal de canalitzar aquest tipus de situacions. El que demanem als/les tutors/es i dinamitzadors/es és que **feu arribar aquesta situació el més aviat possible al/la tècnic d'acompanyament de referència.**

També es realitzarà un registre de totes les passes desenvolupades, i les decisions preses, que permeti poder fer un seguiment acurat de la investigació.

El seguiment s'haurà de realitzar seguint la plantilla establerta per la Delegada de Salvaguarda de la Fundació:

Data	Qui Obre	Incidència	Informació recollida	Actuació a fer
------	----------	------------	----------------------	----------------

Annex IV: Anàlisi de Riscos de Code Club

Atenent al codi de conducta definit pel projecte, i tenint en compte el desenvolupament de de les activitats que es desenvoluparan dins del projecte, s'han analitzat els riscos propis, en els quals es poden produir situacions de desprotecció dels infants. Un cop analitzats aquests riscos potencials, s'ha definit el seu nivell de risc, i quines accions es desenvoluparan per tal d'evitar aquestes situacions.

Aquest mapa de riscos s'actualitzarà anualment.

Última revisió: Novembre 2023

Activitat	Situació de risc potencial	Nivell de risc	Accions preventives
Ús del lavabo	Activitat realitzada per una sola persona educadora, possibilitat d'aprofitar la intimitat del lavabo per apropaments inadequats (tocaments, fotos, etc.)	Alt	Els infants van sols al lavabo. Les persones dinamitzadores esperen a l'espai on estan fent la lectura, i si el infant triga molt, ho comenta amb la persona dinamitzadora abans d'anar a preguntar que tot estigui bé.
Ferides, convallescència i malalties	Es presentaria risc en la vulnerabilitat per quedar-se sol amb un infant que ha de fer repòs o que ha de ser atès per curar alguna ferida, vetlles per malalties, etc.	Baix	Si un infant es fa una ferida, es parla amb el dinamitzador/a per fer les cures pertinents. Si un infant es troba malament, o està malalt, es seguirà el protocol de cada escola, del qual cada tècnic/a dinamitzador en tindrà coneixement.
Fotos i vídeos	Fer fotos, vídeos per a ús personal, publicar fotos a la xarxa sense permís.	Alt	Respectar els drets d'imatge de l'infant. Usar preferiblement càmeres de l'entitat. Si es fan servir mòbils privats, enviar les fotos a l'entitat, i esborra-les totalment del propi mòbil.
Ús de dades personals	Usar inadequadament les dades d'un infant. Donar les dades o fer- les públiques.	Baix	Garantir la confidencialitat de les dades.
Espai abans i després de l'horari	Es generaria risc a aquests espais en cas que hi hagués un apropament inapropiat o inadequat a l'infant amb la finalitat d'intimar-hi. Informalment es podrien generar situacions d'assetjament entre el grup d'iguals en ser un espai més informal, etc.	Baix	Al començament de l'activitat els infants estaran amb la persona dinamitzadora, que els conduirà fins l'espai d'activitat. Si quan s'acaba l'activitat i els infants no són recollits pels seus tutors legals, s'avisarà la policia local. Si l'infant està autoritzat a marxar sol, no l'acompanyarà cap mentor/a ni el dinamitzador/a.

Obsequis	Hi ha risc que es presentin favoritismes amb certs infants sense motiu.	Baix	Els dinamitzadors/es i voluntaris no poden fer regals als infants ni rebre'n per part d'ells o de les seves famílies. Com a excepció, els detalls que es puguin fer i distribuir han de ser resultat d'una activitat que s'hagi realitzat durant les sessions de lectura, per a tots els infants i en el marc del projecte (exemple: dibuix o manualitat).
Desplaçament amb famílies	Quedar-se sol amb familiars externs sense consentiment dels tutors legals de l'infant, que se l'enduguin fora de temps sense avisar, etc.	Alt	Fer una autorització amb les inscripcions generals que inclogui aquest fet, ja que, especialment en situacions familiars conflictives, és important que les coneixem per tal d'acordar prèviament com es desenvoluparan aquests desplaçaments. Demanar prèviament un permís per escrit dels tutors legals de l'infant si hi ha algun canvi puntual. No deixar mai cap infant en mans de persones no autoritzades.

Annex V: Declaració Responsable d'obligada signatura per l'equip de Code Club

DECLARACIÓ RESPONSABLE D'ACCEPTACIÓ DE LA POLÍTICA DE SALVAGUARDA DE CODE CLUB:

Proyecto 2023-PRTR-CODI-CIVIC TECH CLUBS, en el marco del programa «Competencias Digitales para la Infancia» (CODI), encuadrado en el Componente 19 «Plan Nacional de Competencias Digitales», del Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia; en los términos expresados en el Real Decreto 1086/2023.

A fi de garantir la imparcialitat en el procediment de preparació i tramitació de l'expedient/s de contractació, col·laboració o voluntariat derivat/s de la subvenció referenciada, el/els sotasignant/s, declara/declaren:

Primer. Estar informat/s de la política de Salvaguarda de Code Club a través de:

- Haver rebut i llegit la Política de salvaguarda.
- Haver participat en la formació d'acollida on s'explica dita política.
- Haver tingut l'oportunitat de preguntar i obtenir resposta a qualsevol dubte que se'n derivi.

Segon. Que coneix, per tant, la Política de Salvaguarda de Code Club i els circuits de comunicació de qualsevol incidència, així com també de la existència del correu Salvuardacodeclub@fundaciobofill.org i de la figura de la Delegada de Protecció i Salvaguarda, el Sr. Carles Nieto Díaz cnieto@fundaciobofill.org

Tercer. Que es compromet/n a posar en coneixement dita Delegada de Salvaguarda, sense dilació, qualsevol situació que vulneri el Codi de Conducta o que quedi recollida en la Guia de Salvaguarda.

Quart. Que coneix/en que qualsevol vulneració de dita Política de Salvaguarda comportarà les conseqüències disciplinàries/administratives/judicials que estableixi la normativa legal aplicable.

Nom complet:

DNI:

Data::

Signatura: